

LABOD je glasilo delovne skupnosti Tovarne oblačil LABOD Novo mesto — Izhaja vsako tretjo sredo v mesecu v nakladi 2400 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik: Milan Bratož, tehnični urednik: Marjan Moškon — Grafična priprava: ČZP Dolenjski list, tiska Knjižgotisk, Novo mesto

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI TOVARNE OBLAČIL LABOD NOVO MESTO

titove besede veljajo za vse!

Negativne pojave v sedanjem trenutku našega razvoja bomo dosti lažje odpravljali, če bomo preprečili neodgovorno ravnanje, če bomo čedalje strožji, kar zadeva delovno disciplino in dosledno uresničevanje dogovorjenih stališč ter sprejetih obveznosti.

Predsednik republike in predsednik ZKJ tovariš Josip Broz Tito je v začetku septembra sprejel vodilni aktiv SR Slovenije in spregovoril o številnih vprašanjih naše zunanje politike ter o razveseljivih uspehih našega gospodarstva. Tudi ob tej priložnosti je med drugim poudaril, da nas doseženi rezultati spodbujajo, vendar se moramo vsi bolj zavzemati za odpravljanje težav in slabih pojavov. Kot vedno doslej, so besede predsednika Tita tudi tokrat napotilo za naše delo in prav bo, da se nekaterih spomnimo. Z našimi deli jih prelijmo v življenje, saj je samo tako možen napredek in z njim naš še bogatejši jutrišnji dan.

Tovariš Tito je vodilnim delavcem Slovenije najprej govoril o nekaterih zunajpolitičnih vprašanjih in naših odnosih z nekaterimi državami, ki so se v zadnjem času precej živahno razvijali. Ponovil je, da je njegov lanski obisk v Sovjetski zvezi, DLR Koreji in LR Kitajski dal izredno dobre rezultate, zavrnil pa je čudna protislovja in izmišljotine v sovjetskem tisku, do katerih je prišlo med nedavnim obiskom kitajskega predsednika Hua Kuo-fenga. Naši odnosi s Kitajsko se lahko uspešno razvijajo navzlic razlikam, saj na takih temeljih

„... Glede delitve bi rekli, da moramo ljudi nagraditi po njihovem delu in po njihovih sposobnostih. Še vedno pa imamo marsikje opraviti z uravnilovko, čeprav je sploh ne bi smelo biti. Saj je nujno, da naposled uresničimo načelo, da tisti, ki bolje dela in več prispeva, tudi več dobi. S tem dejstvom se morajo sprijazniti vsi...“

Predsednik Tito v pogovoru z voditelji Srbije v Kragujevcu 3. 10. 1978

uspešno sodelujemo tudi s številnimi drugimi državami.

Pretežni del svojih izjavanj je predsednik Tito posvetil nekaterim vprašanjem našega gospodarskega razvoja. Ocenil je — v celoti vzeto — da ni slab. Dosegli smo pomembne uspehe, toda hkrati smo prišli do neke meje, onkraj katere bi bilo nevarno, če bi dovoljevali nekatere ravnanja in slabosti. Zlasti hitro napredujemo v industrijski proizvodnji in kmetijstvu, pomembne uspehe smo dosegli tudi na drugih gospodarskih področjih. Pri tem življenjska raven naših ljudi nenehno raste,

kar se kaže v povečanju osebne porabe in izboljševanju kakovosti pa tudi v izboljševanju stanovanjskih razmer.

V nadaljevanju je tovariš Tito opozoril na nekatere resne slabosti, ki ne le da zavirajo še hitrejšo gospodarsko rast naše države, temveč bodo lahko resno ogrozile naše dosežke, če si ne bomo z vsemi močmi prizadevali, da bi te pomanjkljivosti odpravili. „O teh slabostih sem govoril že večkrat, še posebej natančno in odkrito pa na 11. kongresu ZKJ,“ je dejal.

Povečati proizvodnost dela

„Pogosto sem poudarjal, da je treba povečati proizvodnost dela, ki je pri nas v primerjavi z zahodnimi državami še vedno na nizki ravni in trenutno znaša tri odstotke. To sicer ni malo, vendar bi morala biti ta številka večja. Ker je proizvodnje pri nas veliko dražja, moramo subvencionirati izvoz in upajati določene restrikcije, da ne bi zunaj kupovali vsega mogočega,“ je dejal predsednik Tito. „Realni osebni dohodki naših delovnih ljudi se nenehno zvišujejo,“ je nadaljeval, opozoril pa spet hkrati, da je največja težava v tem, da osebni dohodki rastejo tam, kjer nastajajo izgube. Tudi na veliko nevarnost, ki jo prinaša neupravičeno zvišanje cen, je opozoril. Z ostro kritiko je nato ošvrknil slabe pojave glede obrtnih storitev in pretiranega zaslužkarstva v malem gospodarstvu, ki ne temelji na delu.

„Problem pravilne delitve dohodka je slej ko prej eno ključnih vprašanj našega razvoja in naših celotnih odnosov. Temu vprašanju bomo morali v prihodnje posvetiti še več pozornosti,“ je podčrtal tovariš Tito.

VINKO HAFNER — Do jasnih razvojnih usmeritev s čimvečjo zavzetostjo in ustvarjalnostjo tekstilnih delavcev.

150 let tekstilne industrije

16. septembra je bila osrednja proslava ob 150-letnici slovenske tekstilne industrije. V Ajdovščini je bila leta 1828 ustanovljena „Cesarsko kraljeva privatna mehanična predilnica“, ki je pomenila začetek razvoja slovenske tekstilne industrije.

Več kot 2500 zastopnikov tekstilnih tovarn se je zbralo na osrednji slovesnosti. Slavje je bilo povezano z odkritjem spomenika vsem tekstilcem, posebno še tistim, ki so padli za našo svobodo. Slavnostni govornik je bil tovariš Vinko Hafner, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Tovariš Vinko Hafner je orisal zgodovino tekstilne industrije in hkrati delavskega gibanja, spregovoril pa je tudi o težavah slovenske tekstilne industrije. Opozoril je na slabo povezanost. Z boljšo samoupravno povezanostjo v naši republiki in v celotni Jugoslaviji bi izpolnili bistveni pogoj za izboljšanje ekonomskega položaja in nadaljnega uspešnega razvoja te industrijske panoge.

25 stalne
konference
mest
jugoslavije
let
Novo mesto
13.-14.10.
1978

vse vire za stanovanja

Temeljna dolenjska banka in poslovna enota za stanovanjsko kreditiranje je v mesecu septembru pozvala vse svoje članice, naj sestavijo in ji posredujejo plane financiranja stanovanjske graditve za leto 1979. Da bi se lahko strokovna služba lotila izdelave teh planov, je direktor DSSS pripravil posvet predstav-

nikov TOZD Ločna, Temenica, Commerce in DSSS. Na posvetovanju smo prišli do teh ugotovitev in predlogov:

— Vse TOZD in DSSS imajo evidentirane potrebe po stanovanjih in kreditih za individualno stanovanjsko gradnjo.

— Srednjeročni program stanovanjske graditve za obdobje 1976–1980 ta program je skupen za TOZD Ločna, Commerce in DSSS je treba dopolniti in prilagoditi novim potrebam in možnostim.

— Za hitrejšo reševanje stanovanjskega vprašanja moramo poleg lastnih sredstev uporabiti tudi vse druge možne vire. Ugodne možnosti nam nudi

pred nedavnim sprejetim pravilnik Ljubljanske banke o varčevanju in posojilih za stanovanjsko gospodarstvo.

— Ker bo v prihodnjem letu možnost nakupa novih stanovanj na za nas zelo ugodni lokaciji ob Cesti herojev, je treba v ta namen zagotoviti:

— najmanj 70 % sredstev stanovanjskega prispevka;

— maksimalno možno višino kredita po natečajih stanovanjske skupnosti

— kredit banke na podlagi vezave lastnih sredstev.

Na osnovi gornjih predlogov je bil sestavljen naslednji predlog plana za leto 1979.

kaj pa informi- ranje?

V okviru ČZP Dolenjski list je ustanovljen novinarski servis, ki bo poslej v novomeški regiji povezoval delavce v informacijskih službah delovnih organizacij in jim nudi vsestransko pomoč.

Informiranje je v naši družbi pomemben in nujen sestavni del samoupravnih delegatskih procesov odločanja. Odkar je naš delavec pred več kot 25 leti prevzel odgovornost za tovarne in ustanove, to največjo in najodgovornejšo nalogo v svoji zgodovini, se je vzporedno s samoupravljanjem razvijala organiziranost informiranja. Saj delavec potrebuje za dobro in pravilno odločanje pravočasno in pravilno informacijo.

Glasilo delovne organizacije je najbolj množično sredstvo obveščanja v kolektivu. Pride do slehernega delavca in ga obvešča o delu delovne organizacije pa tudi o dogajanju zunaj le-te. Ravno ta glasila veliko pripomorejo k boljšemu medsebojnemu spoznavanju. Vendar želimo še več, glasilo bi moralo postati tudi javna tribuna. Dolžnost nas vseh je, da sproti obveščamo o svojem delu, težavah, uspehih in načrtih. Obveščati moramo, hkrati pa tudi spodbujati, da se bodo ljudje odzivali.

Če hočemo, da bo glasilo doseglo svoj namen, ga ne more in ne sme pisati le ena oseba ali peščica ljudi — moramo ga pisati vsi. Poleg individualnih poslovnih organov bi se morali pogostejše oglašati sindikalisti, člani ZK, mladinci, delavci, brigadirji — vsi, prav vsi. Le tako bomo dosegli, da bo vsebinska zasnova našega glasila taka, kot jo želimo. Seveda mesečnik ne more biti vedno aktualen zato tudi ni hitrega bralčevega odziva. Pogostejše izhajanje bo omogočilo objavo svežih gradiv, kar bi gotovo delavca spodbudilo ne samo k branju, ampak tudi k sodelovanju.

V okviru novinarskega servisa lahko pričakujemo pomoč že pri urešničenju vsebinske zasnove, pri posredovanju splošnih informacijskih gradiv za prispevke s področja skupne problematike (komunala, gospodarska gibanja, infrastruktura...). Predvsem pa bo novinarski servis nudil tehnično pomoč.

I. Viri stanovanjskih sredstev

	Ločna	Comm.	Temenica	DSSS
1. Neporabljena sredstva preteklega leta	62	378	129	514
2. Sredstva 6 % stanov. prispevka	1890	1404	655	593
3. Vrnjene anuitete	300	220		70
4. Krediti po nateč. stanov. skupnosti	800	700	250	600
5. Bančni krediti na osnovi vezave lastnih sredstev	1638	1150	300	1100
6. Bančni krediti na osnovi vezave lastnih sredstev, odstopljeni delavcem	200	250	100	100
7. Sredstva amortizacije	100	20		8
SKUPAJ VIRI:	4990	4131	1434	2985

II. Poraba sredstev

	Ločna	Comm.	Temenica	DSSS
1. Za solidarnostni stanov. sklad	567	421	218	178
2. Za gradnjo dijaških domov	109	81	38	34
3. Združevanje pri stanov. skupnosti	567	421	218	178
4. Vezava pri banki po pravilniku	919	700	200	600
5. Odplačilo anuitet	90	57	25	50
6. Za posojila delavcem iz lastnih sredstev	200	100	50	80
7. Za nakup družbenih stanovanj	2238	2000	550	1750
8. Za posojila delavcem iz banč. sredstev	200	250	100	100
SKUPAJ NALOŽBE	4890	4030	1399	2970

Ob predvidenih virih in planirani porabi sredstev, bi bile v letu 1979, glede na način gradnje, rešljive naslednje stanovanjske potrebe:

	Ločna	Comm.	Temenica	DSSS
1. Nakup stanovanj v družbeni lasti	4	3	1	3
2. Zgrajena stanovanja v zasebni lasti ob pomoči kredita	6	3	2	2
3. Rekonstrukcije zasebnih stanovanj ob pomoči kredita	2	1	1	2
SKUPAJ:	12	7	4	7

Tekstilno industrijo bi morali v prihodnje uvrstiti med prioritete panoge. Vsa naša družba se mora zavedati, da je ta veja industrije zelo pomembna in da bo tako

kot do sedaj tudi v prihodnje veliko pripomogla k nadaljnjemu gospodarskemu napredku vse Jugoslavije.

VINKO HAFNER

V letu 1979 bi torej lahko kupili 11 novih stanovanj in s posojilom pomagali devetnajstim delavcem pri gradnji oziroma nakupu stanovanja.

Vodja GRS
JOŽE FABJAN

Tako kot vsak drug, tudi mlad človek lahko samo v praksi, pri delu in odgovornem odločanju preverja samega sebe.

ob X. kongresu ZSMS

ZSMS združuje v svojih vrstah mlade, ki stojijo kot pravi Milan Kučan, pred, med in še tudi za vrati, ki vodijo v družbenoekonomske odnose, torej v tiste okvire, ki najmočnejše opredeljujejo interes slehernega delovnega človeka in občana v našem sistemu. Jasno je, da je politika in s tem vloga ZSM v naši družbi točno določena, dolžnost X. kongresa ZSMS je bila predvsem v tem, da izpostavi bistvene probleme, ki jih čutijo mladi, in s tem tudi cilje, h katerim mladi stremijo, pri čemer je bilo nujno opredeliti vse njihove razsežnosti. Samo poznavanje resničnih širših interesov, ki jih je mogoče uveljaviti z uresničevanjem zastavljenih akcij, lahko ne le podre nemalokrat samo navidezna na-

sprotja med osebnimi in družbenimi hotenji, temveč je hkrati za vsakega poglavitni impulz, da iz opazovalca postane ustvarjalec.

To pa je možno graditi na naravni revolucionarnosti, ki pomeni osnovno človeško bogastvo slehernega mladega rodu, na družbenih vrednotah, ki so temelj naše družbe. Prav mladini je prirojena nekakšna naravna agresivnost do napak, ki jih vidijo in občutijo, odpor do pojavov in posameznikov, ki niso v skladu z zavestno potrjenimi vrednotami in cilji. Vse to se mora preliti v organizirano, ustvarjalno in akcijsko delovanje, ki je edino zagotovilo za rešitev problemov.

V naši družbi je treba dati še večjo besedo mladim, ki si jo morajo, če je treba, tudi priboriti, saj to ni le njihova pravica, temveč tudi dolžnost. Treba se je zavzeti za konkretne akcije, ki bi našle pot do množic, saj če ni množičnosti, je politično delo nujno odtujeno od življenja, kar je gotovo največja nevarnost.

Pri najširših družbenopolitičnih vprašanjih ne gre le za odgovornost mladih, temveč hkrati z njimi nas vseh, saj skupno gradimo sedanost in prihodnost. Še posebej pa je to odgovornost mladih komunistov, katerih poglavitna naloga je delo med svojimi vrstniki, česar pa se nekateri med njimi premalo zavedajo.

Ob tem ni odveč ponoviti še nekajkrat povedano misel, da bi morali v družbenopolitičnih organizacijah in drugih skupnostih, še posebej pa tistih, ki so tesno povezane z interesi mladih, posvetiti mnogo več pozornosti temam, o katerih mladi govorijo. To seveda velja za vse tiste osnovne organizacije Zveze komunistov, ki delujejo med mladimi in ki jih ni malo. Je pač tako, da starejši včasih kratkomalo ne znajo razumeti mladih ali pa se premalo poglobljajo v vprašanja, ki jih nanašajo.

Pri tem mislimo na posluš in razumevanje, ne na pridige in visokodoneče besede, temveč na poenotenje misli in akcij, na soodgovornost za uspešno reševanje mnogih odprtih vprašanj.

Velika prizadevnost, ki so jo mladi pokazali ne le v zadnjem času in ne le pri opredeljevanju svoje akcijske usmerjenosti v javni razpravi, tako trditveni ne le opravičuje, temveč jo, skupaj z najširšimi družbenimi interesi, tudi zahteva.

beograjčani o naši reviji

POLITIKA EKSPRES O
„LABODU“

Pomlad in poletje 1978 bosta
pisana in lahka

„Labod“ iz Novega mesta pokaže Beograjčanom vsako leto nove modele na svoji modni reviji v času beograjskega sejma mode. Včasih smo to tovarno poznali po srajcah in bluzah, danes pa so v kreiranju šli že daleč naprej. Še posebej so se usmerili v športni stil, namenjen zaposleni ženi. Letošnji modni večer „Laboda“ v hotelu Jugoslavije je prikazal žensko in moško modo. Za prihodnje poletje bodo srajce in bluze ohlapne, lahke ter raznobarvne. Odlično se bodo podale k vetrovkam in drugim športnim oblačilom. Med elegantnimi oblekami je največ svetlih, material pa je svilen buret. Ženska obleka, primerna za službo, je komplet ali „majhna“ športna obleka. Večerni svileni modeli pa spominjajo na obleke naših babic. Upamo, da bomo vse modele, ki smo jih videli na modni reviji, videli tudi v naših trgovinah.

POLITIKA EKSPRES,
7. oktobra 1978

„POLITIKA“ O NAS

Uspela „Labodova“ revija

Tudi letos je znana modna hiša „Laboda“ iz Novega mesta prehitela vse naše proizvajalce oblek. Tako je prva priredila veliko modno revijo v hotelu Jugoslavija, kjer je prikazala modne tendence za sledečo sezono.

Težko je vnaprej oceniti ali celo trditi, da so to tudi modne smeri, ki jih bodo lansirale svetovne modne hiše. No, ne glede na to je „Labod“ sam ujel korak z modnimi dogajanjimi velikih metropol mode in lahko rečemo, da je izpolnil naša pričakovanja. To dokazuje tudi letošnja dobro pripravljena modna revija, na kateri smo videli precej lepih, skladnih in modernih modelov. Čudovite moške srajce, ženske bluze pa moške obleke in svečane ženske obleke iz lepih in kvalitetnih materialov, ki bodo, kar je najvažnejše, prišli tudi do beograjskih prodajal.

POLITIKA, 7. oktobra 1978

V začetku meseca oktobra po celem svetu praznujejo teden otroka. Letošnji teden otroka je potekal pod geslom „Otrok je naše največje bogastvo“ in je nekakšen uvod v leto 1979, ki ga je Generalna skupščina proglasila za mednarodno leto otroka.

teden otroka

Še bolj kot kdajkoli prej se v tem tednu odrasli vprašajo, kaj je bilo že storjenega in kaj še moramo storiti, da bo otroštvo naših otrok lepo in veselo, da bo iz brezskrbne igre zrastle nova, vesela in odločna generacija. Sposobni z mednarodnim dokumentom, oboroženi z deklaracijo o pravicah otroka, ki jo je svet potrdil že pred dvajsetimi leti, odrasli še bolj skrbno vrednotijo svoje delo za otroke, bolj kritično opazujejo vplive okolja na otroka, bolj zavzeto prisluhnejo potrebam otroštva in mladosti.

Kljub temu pa pri nas v letošnjem tednu otroka lahko ugotovimo, da smo spet precej naredili. S podaljšanim porodniškim dopustom je dojenček deležen več materine nege, večjo varnost smo mu zagotovili, če se je rodil kakorkoli prizadet ali če sta se hkrati rodila dva ali več.

V vrtce smo sprejeli že 4224 otrok, kar je za 8,8 % več kot lani, vendar je v vrtcih šele 26,21 % vseh predšolskih otrok. Res je, da smo večino predšolskih otrok zajeli v male šole in v 80-urne vzgojne programe, zavedati pa se moramo, da je ob 43 % zaposlenosti slovenskih žensk to še vedno premalo. Vendar morajo naša prizadevanja še naprej. Naša odgovornost do otrok je ogromna, večja kot pogosto mislimo. Za otroka naredimo to in ono, pozabljamo pa, da pri tem ne smemo zanemariti sebe. Otroku smo dolžni svoje zdravje, zato si moramo vzeti čas za rekreacijo, poskrbeti za sproščen odnos in za srečno družino. Ponovimo Titovo misel: „V novem svetu bi moralo biti več sonca, miru in blagostanja ter srečnih in ustvarjalnih ljudi, mnoga izmed tisočih valovanj naše krvi naj bi se v njem oplodila in toplota naših src naj bi grela otroke, saj so naše največje bogastvo!“

izgubljene ure v ločni

Po analizi polletnih rezultatov smo zopet ugotovili, da je za slabši rezultat pri doseganju plana v veliki meri kriva nenormalna odsotnost, oziroma izgubljene ure zaradi bolniške. Skupaj je bilo izgubljenih 86.087 ur ali 17,31 %, oziroma kar 5,31 % več kot smo predvideli v letnem planu.

O tem problemu smo v TOZD že veliko razpravljali in prišli do spoznanja, da zmanjšanje odstotka bolnih ne more postati administrativna in kompanjska naloga, ampak stalna skrb ustreznih služb v TOZD in DO v sodelovanju z zdravstveno službo. V ta namen smo 20. septembra organizirali razširjen posvet z dr. Boehmom in patronažno sestro iz zdravstvenega doma Ločna ter vstvenim kadrom TOZD Ločna, kjer smo obravnavali problematiko z obeh vidikov.

Predstavnikoma zdravstvene službe smo razložili vse težave, ki nam povzročajo ogromne izpade in s tem nedoseganje plana in motnje v proizvodnem procesu. Vse to smo prisiljeni reševati vsak dan sproti s prestavljanjem delavk z ene operacije na drugo. Te menjave operacij pa zelo negativno vplivajo na delavke, kar se ne nazadnje kaže pri doseženem odstotku osebne norme in s tem tudi pri višini OD.

V nadaljevanju nam je dr. Boehm opisal stanje in delovne pogoje v zdravstvenem domu Ločna v povezavi s celotno situacijo v zdravstvu. Najbolj jih tare pomanjkanje kadra, posledica tega je preobremenitev pri delu. Povedal je, da bi za vsakega pacienta potreboval najmanj trideset minut, da bi lahko ugotovil njegovo zdravstveno stanje in ustrezno ukrepal, poleg tega pa je treba upoštevati, da se veliko časa izgubi z administracijo. Sedaj ima za posameznega pacienta na voljo deset do petnajst minut in če odštejemo čas za administracijo, ima za enega pacienta povprečno le pet minut

časa, kar je odločno premalo. Zaradi tega se kaj lahko zgodi, da delavke dobijo bolniški dopust, čeprav niso bolne.

Po teh ugotovitvah smo v sproščenem pogovoru prešli na konkretne primere. Ker delavke često zdravniku navajajo kot vzrok raznih boleznih živčno napetost, sistem dela in norme, smo mu pojasnili, da pri nas norme sicer niso ohlapne, vendar trdimo, da so to evropske norme in da jih naše delavke ob normalnih pogojih tudi dosegajo in celo presegajo. Ko smo analizirali delovne pogoje, smo ugotovili, da se samo v hudi poletni vročini temperatura v delovnih prostorih včasih dvigne nad dopustno. Pogosteje pa se dogaja, da je nekaterim delavkam vroče in odpirajo okna, to pa škodi drugim delavkam, ki so občutljivejše.

Naslednje vprašanje dr. Boehmu ni šlo gladko z jezika, saj se je dotaknilo kočljive teme odnosa nadrejenih do podrejenih. Povedal je, da se delavke včasih pritožujejo na odnos brigadirjev in ostalega vodstvenega kadra, oziroma po domače, da so „sitni“ in da jih preveč „priganjajo“. Pojasnili smo, da delavke v bistvu priganja delo samo, priznati pa moramo, da naša delovna zavest še ni na taki višini, da bi vsi svoje delo opravljali v celoti dosledno in brez nadzorstva. Naše brigadirje pa so zanimali konkretni primeri raznih obolenj, predvsem na živčni osnovi in v zvezi s pritiskom, saj često dvomijo, da bi bile delavke pri dvajsetih že živčno bolne ali žrtve poklicnih bolezni.

Na koncu te koristne izmenjave mnenj smo prišli do zaključkov, da bo potrebno:

- dobro sodelovanje med zdravstveno službo in tozdom
- spremljati stanje delavk, ki so često v bolniški, kar bo zdravniku zelo pomagalo pri ugotavljanju dejanskega stanja
- uvesti občasne kontrole na domu pri delavkah, ki so v staležu
- nadaljevati s takimi srečanji enkrat na tri mesece in ob teh priložnostih ugotavljati stanje in se dogovarjati za ukrepe.

Skozi pomenek pa se je kot rdeča nit vlekla ugotovitev, da nihče noče odrekniti pravice do bolniškega staleža delavkam, ki so ga potrebne, da pa ne moremo in ne smemo dopuščati zlorab, ki povzročajo družbeno škodo.

Na koncu smo zdravstvenim delavcem razkazali naše delovne prostore, tako da so videli, v kakšnih pogojih delamo.

JOŽE TEKSTOR

Na sejmu „Moda v svetu“ je enajst strokovnih žirij iz cele Jugoslavije podelilo priznanje za najlepše in najboljše izdelke v enajstih blagovnih skupinah. V skupini „perilo“ zlata košuta ni bila podeljena, srebrno košuto pa je dobil „Labod“ za moško srajco „Alija“. Kreator nagrajene srajce Stane Vesel pa je prejel posebno diplomu. (Foto: Janez Pavlin)

iz beograda smo prinesli košuto

Beograjski sejem „Moda v svetu“ je eden najpomembnejših modnih sejmov pri nas. Na sejmu sodeluje večina pomembnejših jugoslovanskih proizvajalcev konfekcije in tekstila, prisotni pa so tudi tekstilci iz tujine. Vsi skušamo na tem sejmu prikazati svoje najuspešnejše modele.

Na tej prireditvi razstavlja tudi Labod. Na zelo ugodnem mestu v dvignjenem delu hale A smo letos imeli 200 kvadratnih metrov razstavnega prostora, ki je bil še posebej lepo in učinkovito angažiran. Poleg modelov smo za aranžiranje uporabili tudi koruznico, kar je prostor zelo poživilo.

Letos smo en kot razstavnega prostora uredili kot podij za modne revije. Ob vsaki reviji — bilo jih je po pet na dan — se je okoli razstavnega pulta zbralo osemdeset do sto mimoidočih, kar pomeni, da si je v celem

tednu ogledalo naše modele kar 3500 obiskovalcev. Nad revijami so bili navdušeni — po eni strani zaradi lepih modelov, po drugi strani pa zato, ker smo bili eni redkih, ki so na razstavnih prostorih prirejali revije.

Menimo, da smo z letošnjo udeležbo na sejmu dosegli evropsko raven, kot jo imajo razstavljalci npr. v Koelnu ali Parizu.

Slučajni obiskovalci, kot tudi strokovna žirija, so ocenili naše modele kot zelo uspešne. Za kolekcijo srajc smo prejeli, edini med jugoslovanskimi srajčarji, košuto, ki je do sedaj še nismo imeli.

Na sejmu je bilo vse živo. Veliko smo imeli obiskov poslovnih partnerjev in naša odločitev, da zaključevanje ne bomo opravljali na sejmu, je bila povsem na mestu. Tovrstno delo bi bilo v sejmskem vrvežu nemogoče. Zaključevanje je uspešno potekalo v hotelu Jugoslavija, kamor so kupci prihajali ob dogovorjenem času in tako smo se lahko posvetili vsakemu posebej.

Nastop na sejmu lahko ocenimo za izredno uspešen. Pohvala velja našim kreatorjem, saj so dali vse od sebe. Iskrene čestitke!

MARJAN VODOPIVEC

srečanje z delegatkami I. kongresa AFŽ

Ob 35-letnici I. kongresa Antifašistične ženske fronte, ki je bil v noči od 16. na 17. oktober 1943 v Dobmiču pri Trebnjem, smo na našo problemsko konferenco povabili tudi 22 udeleženk tega kongresa, ki živijo na območju naše občine. Naše razprave se je udeležilo 17 delegatk.

Ko danes govorimo o problemih in težavah na delovnih mestih ženske in o položaju, ki ga ima delovna žena v naši družbi, je vse to zelo vezano na svoboščine, ki se nam zdijo same po sebi umevne. Naši problemi izhajajo iz nas samih – koliko smo ali nismo aktivne, koliko nam to dopušča družina, ki je še vedno na ramah žene, zakaj smo včasih premalo odločne, kako je z našim izobraževanjem ...

Žene, s katerimi smo se srečali pred začetkom konference, pa so v svoji mladosti začele boj za vse to, kar mi danes imamo. Začele so prav na dnu, pri boju

za volilno pravico, pri boju za enako plačo za enako delo. Ko je vojna vihra zajela našo domovino, so se dvignile mnoge, ki so do takrat vedele le za težaško delo in kup lačnih otrok. Toda hitro so spoznale svojo dolžnost, daleč naprej so zaslutile vlogo ženske, in se med seboj povezale.

Ko je tovarišica Rometova, podpredsednica republiškega odbora Zveze borcev in udeleženka kongresa AFŽ v Dobmiču, na konferenci opisala delo žensk med NOB za vse tiste mlade, ki jim morda ta stran naše revolucije ni povsem znana, nas je nagovorila z besedami: „Vesele smo, da ste nas povabile medse. Rade prisluhnemo vašim težavam in vašim uspehom. Me smo sicer že vse upokojene, toda bile smo mlade takrat, ko smo odločale ...“ Bile so zelo mlade, pa tudi zelo resne. Njihove odločitve in delo so bile vpletene v delo NOB, saj so bile organizirane na vseh področjih. Pri tem pa je imela ogromne zasluge OF, ki je znala množično aktivirati in povezati tudi žene in otroke.

Tovarišica Rometova nam je opisala tudi razpoloženje, ki je vladalo na kongresu v Dobmiču. Mnoge delegatke so se pripeljale z vozovi, nekatere so prišle peš, niso niti mnoge vedele, kam gredo. Toda ko se je zasedanje začelo, so spregovorile vse.

Govorile so o nečloveških grozotah, o ubijanju otrok, mož, bratov, staršev, o zločinih nad našim narodom in o neomajni volji, da do zadnjega pomagajo osvobodilnemu giba-

nju. Hkrati s trpljenjem se je iz besed dvigala moč, ki jim je pomagala vzdržati. Vse pogostejše se je v času NOB v referatih tovariša Tita, kot tudi v besedah tov. Vide Tomšičeve, Mare Rupene in mnogih drugih videl tudi velik in pomemben delež žene v borbi za svobodo. Ženske so se vključevale v vse oblike dela – šivale so za partizane, prenašale pošto, skrbele za hrano, sanitetni material, bile so prisotne pri organizaciji radijske postaje Kričač itd.

Podatki govorijo, da je več kot dva milijona žensk sodelovalo v NOB, pri tem pa se ne da prešteti vseh tistih, ki so s svojim delom v zaledju dodale neprecenljiv delež.

„Da v tistem nečloveškem in surovem času nismo posuroveli,“ pravi tov. Rometova, „nam je pomagala naše pesem, naša beseda. Misli Zofke Kvedrove o emancipaciji, ki jih je podprl tudi Ivan Cankar, ideji naših puntarjev in dela naših soborcev, vse to nam je dalo moč in hkrati mehkobo. Brez tega bi posuroveli.“

Radi smo poslušali besede udeleženk konference AFŽ. Polne so mladostnega poleta, in težkih let, ki so jih preživele, ni čutiti. Kot pravi tov. Suhyjeva, so zadovoljne in srečne, ker vidijo, da smo srečni mi mlajši. Ni besed, s katerimi bi se jim lahko zahvalili. Prisrčna hvala za vse, kar so nam dale, hvala tudi za obisk.

Za delegatke smo priredili tudi kosilo. Zadovoljne in hvaležne so bile družbenopolitičnim organizacijam Laboda za povabilo na razpravo o položaju delovne žene.

v prodaji vse delavno

S septembrom se začne v prodaji zaključevanje, kar pomeni za vse v tem oddelku veliko dela. V pisarnah je kot v panju: vse dela, vse hiti, telefoni brnijo, tempo narašča. Kdo se znajde v tej množici, v tem trušču? O, pa se, pa še kako!

Poleg zaključevanja je to tudi čas sejmov, in na vseh smo prisotni. S kolekcijami se selimo sem ter tja po Jugoslaviji. Začne se z zagrebškim velesejmom. Dan po koncu v Zagrebu, 26. septembra, smo bili že v Sarajevu. Sarajevski „dnevi tekstila in usnja“ so za nas pomembna prireditve, ki smo jo kljub težavam uspeli lepo pripraviti. No, pa smo že pri beograjskem sejmu „Moda v svetu“, ki se začne 2. oktobra. Od naših kreatorjev in aranžerjev zahteva ta prireditev največje napore. Za mimoidoče je pripravljenih več „mini“ modnih revij. Med najvidnejšimi jugoslovanskimi proizvajalci, kot so Beko, Astibo, Kluz in drugi, zavzemamo vidno mesto in prav na beograjskem sejmu želimo to našo vlogo še ucvrstiti.

Vzporedno z vsemi sejemskimi prireditvami pa poteka v drugi polovici septembra in začetku meseca oktobra še zaključevanje na terenu. Da vse to delo poteka nemoteno in uspešno, morajo mnogi iz prodaje žrtvovati veliko svojega časa in vložiti veliko naporov. Zato gre priznanje vsem, ki si zelo prizadevajo, da vse poteka v redu.

Po končani konferenci so udeleženke I. kongresa AFŽ še malo posedele in pokramljale, saj jim sicer čas ne dopušča, da bi se pogostejše sestajale.

»položaj delavke v združenem delu«

Občinski sindikalni svet Novo mesto je s konferenco sindikata DO „Labod“ pripravil problemsko konferenco, ki je osvetlila položaj zaposlene žene in katere sklepe smo poslali kongresu ZSS.

Uvodni referat je imela tovarišica Potrčeva, ki je podala izčrpano informacijo o položaju zaposlene žene v naši družbi in položaju delavke v naši delovni organizaciji. Radi povemo, da je v SR Sloveniji zaposlenih 42 % žensk, od tega največ — kar 40.000 — v tekstilni industriji. Iz študija raziskovalnega centra za samoupravljanje pri RS, ki je v svoji analizi zajela 10 delovnih organizacij in med temi 4 tekstilne tovarne (tudi „Labod“), je tovarišica Potrčeva navedla precej podatkov. V teh delovnih organizacijah je zaposlenih 70 % žensk, podatki pa kažejo, da je za delegate izvoljenih kar dva in polkrat več moških kot žensk. Številke tudi povedo, da so ženske delegatke najslabše zastopane v IO OO sindikata. Ali torej imamo sindikat za tako pomembno organizacijo, da preko njega uveljavimo svoja stališča, ali se za tem skriva druga nevarnost, to je napačno vrednotenje funkcij in moč vpliva sindikata za kreiranje politike TOZD oziroma DO. Zanimiv je tudi podatek, koliko žensk je na vodilnih in vodstvenih položajih ter vodstvenih funkcionark v družbenopolitičnih organizacijah. Na eno vodilno žensko pridejo kar štiri vodilna mesta moških. Kljub temu da so v naši družbi dane ženskem vse možnosti, je še vedno vprašanje, če le-te lahko iz-

koristijo in če so nanje dovolj pripravljeni.

Pri svojem uveljavljanju mora ženska prebroditi več ovir kot moški, ker so kljub vsemu še vedno prisotni predsodki, zato mora biti ženska, ki se hoče uveljaviti, na to temeljito pripravljena in strokovno bolj podkovana kot moški na istem položaju. Poleg tega so ženske pod stalnim pritiskom, saj opravljajo številne dolžnosti izven dela, predvsem v družini, da jim zmanjka časa za lastno izpopolnjevanje. Glede na vse to je tovarišica Potrčeva pozdravila odločitev občinskega sveta ZS Novo mesto, da v predkongresni aktivnosti obravnavamo tudi položaj ženske v združenem delu in da z našo razpravo pomoremo k razrešitvi problematike, oziroma da nakažemo smer, kako jo rešiti.

Da bi bolje razumeli položaj v naši delovni organizaciji, je tov. Potrčeva orisala položaj celotne tekstilne industrije pri nas.

V naši tovarni je zaposlenih nad 80 % žensk od skupaj 1900 zaposlenih. Čeprav delamo v tako imenovani lahki industriji, so pogoji dela velikokrat težji kot marsikje drugje. Labod dela v sedmih občinah, kar povzroča še dodatne probleme. V svojem programu imamo lahko in težko konfekcijo. Povprečna starost je okrog 25 let. V lahki konfekciji (izdelava srajc) delajo v neposredni proizvodnji za šivalnim strojem samo ženske. Torej na normiranih delovnih mestih so izključno ženske. Norme so zelo visoke, nad evropskim povprečjem. Osebnosti

dohodek se izplačuje na podlagi doseženega odstotka norme. Zaradi zelo velikih odsotnosti delavk z dela je potrebna pogosta menjava delovnih operacij, kar povzroča delavkam dodatni napor. Tudi tehnologija se zelo pogosto spreminja zaradi modnih zahtev. Tako je delavka ves delovni čas pod stalnim psihičnim pritiskom, ali bo dosegla zahtevano normo in na kakšne ovire bo naletela. Vsaka minuta je dragocena. Veliko delavk začne delati pred uradnim začetkom in si skrajša malico, samo da bi dosegla normo. In za ves ta njen trud ji ostane le ovrtnik od srajce, ostalo pa si porazdelijo drugi.

Naj podkrepim to z besedami glavnega direktorja, ki je ob neki priložnosti dejal, da so delavke konfekcije jugoslovanski črnci. Strokovnih delavcev, tehnologov in organizatorjev dela je izredno malo. Zato, ker nočejo delati v tako intenzivni proizvodnji in z veliko nižjim OD kot drugje, mi pa moramo zelo omejevati režijske strokovne službe, da s tem še bolj ne poslabšamo OD delavcev. Zaradi tega imamo zelo velike probleme z delovno silo. V vseh občinah, kjer so naše TOZD, razen Ptujja, je še vedno večje povpraševanje po delovni sili, kot je ponudba. Tako se za konfekcijo odločajo tista dekleta, ki imajo veselje do šivanja, in pa tiste, ki ne morejo drugam, vendar vedo, da je to le prehodno, dokler si ne najdejo bolj plačanega dela. Poleg tega imamo velike probleme s fluktuacijo. Samo v prvem polletju je odšlo iz proizvodnih TOZD

108 delavk, na novo pa je sklenilo delovno razmerje 44, torej smo ob 48 delavk. Če upoštevamo, da potrebuje vsaka delavka skoraj dve leti, da postane dobra industrijska šivilja, je jasno, kaj to pomeni. Več kot 10 % je izpada, nekatere TOZD zaradi bolezni in porodniške celo 15 %. Konec leta 1977 je bilo 167 delavk na porodniškem dopustu. Če upoštevamo, da vsa nega za bolnega otroka pade izključno na mater, si lahko predstavljamo, kako velik je dnevni izpad. Večletna opazovanja nam tudi pokažejo, da delavke, ki delajo nad 10 let na normiranem delu, zelo veliko obolevajo za obolenji hrbtenice in za nervozami. Vse več je v zadnjem času predlogov zdravnikov za premestitev delavk na nenormirana delovna mesta.

Zanimiva je tudi analiza o sistemskih pregledih 60 delavk, ki smo jih vzročeno zbrali v TOZD Ločna pred nekaj leti. Kar 80 % vseh je bilo slabokrvnih, od tega 50 % nepravilno hranjenih, vidni so bili znaki poklicnih obolenj: ožilja pri stoječih delovnih mestih (likarice), okvar hrbtenice in živčnih obolenj. Najbolj porazna pa je bila analiza sistematičnih pregledov zobovja, saj od 305 pregledanih delavk nima niti ena zdravih zob; težko bi trdili, da je vse to posledica malomarnosti. Zdravniki so izračunali, da bi za sanacijo tega stanja potrebovali dve zdravniški ekipi eno leto, samo za te delavke! Še en podatek k temu; od 1970 do junija 1978 se je upokojilo 131 delavcev in delavk. Od tega se je invalidsko upokojilo 54 delavk,

starostno 62 in le 15 delavcev s polno pokojninsko dobo.

Vsi ti podatki dovolj zgovorno povedo, v kakšnih pogojih dela naša konfekcionarka. Pri vsem tem naj povemo, da je doseganje norm nad evropskim povprečjem.

Prav s takimi problemi pa se srečujejo tudi delavci, ki delajo v prodajni službi. Kako prodati izdelke na prezasičenem jugoslovanskem trgu, ob nelojalni konkurenci in ob različnih stroških proizvodnje?

Menimo, da je upravičeno postaviti resno vprašanje naši družbi, kako bomo pomagali tem 40.000 delavkam tekstilne industrije v Sloveniji. Vse to so namreč problemi, na katere ne moremo vplivati samo znotraj panoge.

Če se zopet povrnemo k tej delavki, ki naj bi prišla na delo spočita, da bo lahko prenesla napore dela, vendar vemo, da pride zgarana in zaskrbljena, saj je na njenih ramah celotno gospodinjstvo, vsa skrb za otroke. Le malo otrok naših delavk je vključenih v vzgojnovarstvene ustanove, in to iz več razlogov: ker so vrtci prezasedeni, ker niso prilagojeni njenemu delovnemu času in ker so preveč oddaljeni. Še vedno se poslužujejo kombiniranega varstva: izmenično, oče in mati, kar ima sicer pozitivno stran, saj se tako tudi oče enakovredno vključuje v nego in vzgojo otrok, zelo negativna stran pa je ta, da se zakonci odtujujejo drug od drugega, saj je družina skupaj le ob nedeljah. Sobote so v naši delovni organizaciji skoraj vse delovne, ker sicer zaradi velikih izpadov ne bi dosegli planskih obveznosti. Zelo pozdravljamo predlog kongresnih zaključkov, da se bodo sindikati prizadevali za prilagoditev vzgojnovarstvenih ustanov zaposlenim staršem ter za humanizacijo težkih delovnih pogojev delavcev.

V naši delovni organizaciji resno razmišljamo, da bi prešli na enozmensko delo, ker menimo, da bo to največja pomoč ženskemu, saj bodo tako lažje uredile varstvo otrok, lažje se bodo vključevale v delegatski sistem in družine bodo bolj sproščeno zaživele. Žena se bo lažje posvetila tudi sebi, svoji izobrazbi in poklicnemu izpopolnjevanju.

Kvalifikacijska struktura je pri nas zelo nizka. V neposredni proizvodnji so dekleta s končno ali nedokončano osnovno šolo, nato pa se pri nas usposobijo za ozki profil v trimesečnem tečaju. Mi sicer imamo sistem priznavanja interne kvalifikacije, vendar jim je družba ne prizna in ko zapusti našo tovarno, je ne kvalificirana delavka. Tudi na tem področju pričakujemo bolj pravično priznavanje kvalifikacije, ko bo zaželelo usmerjeno izobraževanje. Kljub izrazito ženskemu kolektivu je od sedem vodilnih delovnih mest le ena direktorica in niti ena ženska ni vodja proizvodnje. Od devetnajst vodstvenih delovnih mest so le štiri ženske. Torej smo ženski kolektiv z absolutnim moškim vodstvom. Vodilno in vodstveno delovno mesto res zahteva nadpovprečno angažiranost na vseh področjih, tega si pa žene matere ne upajo prevzeti. Sicer pa je prisotna tudi miselnost, da je ženska za delo, moški pa za „komando“. Na žalost tako mislijo prav ženske.

V razpravi smo slišali, s kakšnimi težavami se srečujemo zaposlene ženske v tekstilni tovarni „Novotek“. Zaradi nočnega dela, ki ga zaenkrat ne morejo še povsem odpraviti, je ženskam oteženo tudi družbenopolitično delo, delegatka pa se je zavzela za boljše organizirano prehrano na delovnem mestu. Tovarišica Morosiničeva, predsednica sveta za družbenoekonomski položaj pri SZDL Novo mesto, je podprla predlog za akcijo za pomožne dejavnosti, ki bi ženo razbremenile, med njimi tudi za oskrbo celovite prehrane, ne samo malice. Po-udarila je, da poimovanje obveznosti žene v družini danes še vedno ni bistveno drugačno kot pred desetletji. Ena od poti je tudi ta, da naše delegate za SIS dobro informiramo in da bodo tako pripombe iz tovarne zares

deležne obravnave in s tem pripomogle k rešitvi problemov.

Odločilne besede tov. Janove, ki se je zavzela za delo, ki nas bi osvobajalo, za ustvarjalno delo, za humanizirane pogoje dela, smo z navdušenjem sprejeli vsi prisotni. Tovarišica Janova je med drugimi spregovorila tudi o velikem številu ne kvalificiranih delavk. Kakšne možnosti imajo le-te, zakaj jih ne bi v šolanju za delo in ob delu usmerili v poklice vzdrževalk strojev ali podobno, zakaj so še vedno samo moška in samo ženska delovna mesta. Spregovorila je o invalidskih upokojenkah, o obrambi pred poklicnimi obolenji in o možnosti vplivanja v svojem kolektivu.

V naši DO je bilo na področju preventive še precej storjenega. Prizadevamo si za večjo humanizacijo dela. V Labodu je veliko delegacij in samoupravnih organov sestavljenih iz samih žensk. Naše žene se kljub zaposlenosti ne izogibajo raznih funkcij. Lahko trdimo, pravi tov. Potrčeva, da v podjetju sorazmerno dobro kreiramo politiko v korist delavke, da pa smo, žal, še popolnoma nemočni pri porabi sredstev in kreiranju politike v SIS. Zelo smo zadovoljni z gospodarjenjem in porabo naših sredstev, kakor tudi z uslugami, ki jih prejemo, pa naj bo zdravstvo, stanovanjska politika, izobraževanje, kulture, otroško varstvo itd.

Tovarišica Potrčeva je zaključila svoj referat z mislijo, da je že skrajni čas, da brez olepševanja prikažemo stanje tako, kakršno je in da sindikalni kongres sprejme ukrepe za zaščito 40.000 tekstilnih delavk.

Problemske konference so se poleg predstavnikov posameznih delovnih organizacij, sindikalnih delavcev in udeleženk kongresa AFŽ udeležile tudi delegacije vseh naših TOZD.

Dobri prodajajo modo, drugi seštevajo izgube

Proizvajalci tekstila se morajo otežiti ekstenzivnosti in drobnjakarstva, nepovezanosti znotraj panoge pa tudi z drugimi gospodarskimi panogami in se usmeriti v kvaliteten in sodoben izbor, ki se bo lahko vsak hip prožno prilagajal zahtevam muhastega trga. Predstavniki ta panoge že dalj časa zagovarjajo prosto oblikovanje cen, ki bi zagotavljalo nujno potrebno konkurenco v kvaliteti in preraščanju poprečja, tako po krojih, materialu, kot po ekskluzivnosti proizvodov. Industrija, ki hoče tehnološko napredovati in v oteženih okoliščinah prodirati na izvozni trg (za tekstilce pa je to nujno, zato ker so vezani na uvoz), bi morala imeti tudi takšne razvojne smernice. To bi bilo tedaj nedvoumno ekonomsko merilo, ki bi pokazalo, kdo lahko živi, kroji modo, napreduje in se ustrezno odziva na edino pravi barometer, ki opravičuje obstoj — težišče, kdo pa tega ne more.

Beograjski sejem mode je pokazal, da so eni sposobni krogiti modo in z več ali manj uspeha izvažati ter dobro posloovati, medtem ko drugi očitno niso sposobni niti kolikor toliko uspešno posnemati. Kaže, da pelje pot do tržišča samo prek kvalitetne, sodobne in ekskluzivne proizvodnje. Prav spričo tega pa ni naključje, da je „Labodu“ iz Novega mesta uspelo ne samo ohraniti lansko raven, ampak tudi izboljšati svojo strukturo izvoza v prid klasičnemu.

kako knjigo približati delavcu

V zadnjih dveh letih smo v Sloveniji podružbljanje kulturnih dejavnosti in kulturne politike povezovali s pripravami na ustanovitev področnih interesnih skupnosti za posamezne kulturne dejavnosti – za gledališče, film, likovno ustvarjalnost, varstvo kulturne dediščine, glasbeno in plesno dejavnost in za knjigo. Uresničevanje socialistično pojmovane kulture, pravi tov. Šetinc, je boj za poglobljanje in širitev socialističnih samoupravnih odnosov in za krepitev družbenega položaja vsakega delavca. V ta namen je tudi stekla akcija za knjigo, ki zajema tudi odgovoren odnos do slovenskega jezika.

Znano je, da Slovenci premalo beremo, zato je potrebno najti dostopen in učinkovit način, po katerem bi knjiga našla pot do množic, do slehernega delavca, kmeta.

Ob občinskem prazniku bo začela na novomeškem območju delovati prva potujoča knjižnica. Njeni neposredni organizatorji so komite občinske konference ZKS, kulturna skupnost in Študijska knjižnica Mirana Jarca Novo mesto. Potujoča knjižnica bo namenjena predvsem delavcem v združenem delu in kranjam v krajevnih skupnostih. Delavcem – bralcem bo na voljo leposlovna, poljudnoznanstvena, marksistična in druga literatura.

Če hočemo povečati proizvodnjo in pospešiti družbenopolitični razvoj v KS in občini, moramo prav vsi tudi več brati, misliti in delati. Delavec ne sme biti odtujen knjigi in drugim kulturnim dobrinam. Knjiga je namenjena delovnemu človeku, naša in svetovna literatura mora biti dostopna slehernemu delavcu in občanu. Dobra knjiga je najboljša učiteljica. Ob knjigi, brez srednjih, višjih in visokih šol so zrasli mnogi pomembni domači in tuji voditelji, misleci in umetniki. Naj omenimo samo tovariša Tita, Prežihovega Voranca, Maksima Gorkega in Jacka Londona.

Dobra knjiga pozitivno vpliva na bralčevo zavest, le-ta pa na njegovo aktivnost in s tem na vse eksistenčne in razvojne razmere bralca, na razmere v delovni organizaciji in v najširši družbenopolitični skupnosti.

Pravi kazalec samoupravljanja naj bo tudi, koliko dobrih knjig preberejo naši ljudje – pravi tov. Šetinc.

Miško Kranjec ob 70-letnici

70 let miška kranjca

Pred 70 leti se je v Veliki Poljani v Prekmurju rodil Miško Kranjec. V pretežno kmečkem okolju je bil eden redkih študentov. Zaradi svojega jasnega pogleda na svet in velikega posluha za pomurskega kmeta in pokrajino in ne nazadnje tudi zaradi ostrega in slikovitega peresa je zrasel v nekakšnega slovenskega Maksima Gorkega. Miško se je v svojih delih takrat podpisoval s psevdonimom Mihael Mihailović Fujsov. Vendar ni samo pisatelj, takratni čas je zahteval, da je bil tudi javni pa tudi ilegalni revolucionar, novinar, politik...

Njegova 70-letnica je sovpadla s 40-letnico partijske konference, ki je bila prav v Kranjčevi zidnici. Na tisti partijski konferenci so ustanovili tudi vodstvo partije za Pomurje, kar je za tamkajšnje komuniste pomenilo velik uspeh in spodbudo za nadaljnje delo.

Umetniško prikazovanje domače dežele s čustvovanjem in načinom razmišljanja prekmurških ljudi, kot je to znal opisati Miško Kranjec, je njegova dela približala širokim množicam.

Lepo je, da Miško Kranjec, prekmurški glasnik, pisatelj, kmet, študent, agitator, vagabund, praznuje obletnico svojega rojstva skupaj z obletnico dela take politične organizacije, kot je naša partija. Pred 40 leti so se morda takratna razmišljanja zdela marsikomu utopija, toda Miško Kranjec in njegovi somišljeniki so vedeli za pravo pot. Morda so prav zato Kranjčevi pomurski „bosjaki“ v romanih in črticah toliko bolj prepričljivi in tako blizu bralčevemu srcu.

recept za občino

Posebna pozornost teritorialnemu organiziranju občine v gradivih za posvetovanje stalne konference mest

Osrednja tema letošnje skupščine stalne konference jugoslovanskih mest je bila posvečena aktualnim vprašanjem uresničevanja ustavne zasnove občine. Posebno pozornost so posvetili nalogam v zvezi s teritorialnim organiziranjem občine.

Ker lahko ugotovimo, da so sedanje občine organizirane v skladu z ustavo in samoupravnim načinom odločanja, bo treba med drugim pozorno obdelati vsa vprašanja, od katerih je odvisna uspešnost prizadevanj za zmanjševanje razlik med tako imenovanimi mestnimi in podeželskimi občinami.

Četudi na osnovi te ugotovitve ne bi kazalo razmišljati o bol množičnem prostorskem preoblikovanju dosedanjih občin, ne smemo pozabiti, da prevelika občina ne zagotavlja uspešnejšega urejanja socialnih in ekonomskih odnosov. Hkrati je treba vedeti, da ponekod posamezna manjša mesta, ki so bila doslej v senci večji občinskih središč (pri tem pa z okoljskimi vasmii sestavljajo zaokroženo celoto, iščejo svojo podobo ter zahtevajo ustanovitev lastne občine in podobno.

Poseben problem so velika mesta, ki kot mestna občina neredko pokrivajo tudi širše mestno zaledje. V takih primerih bo treba nujno razmišljati o delitvi teh predimenzioniranih občin na učinkovitejše posebne komunalne skupnosti.

Ob razmišljanju o teritorialni organiziranosti komune ne moremo mimo krajevnih skupnosti, ki skupaj sestavljajo občino kot skupnost krajevnih skupnosti. Zato lahko rečemo, da brez učinkovito organiziranih KS ne more biti dobre in uspešne občine.

Hkrati je treba vedeti, da niti posamezna krajevna skupnost niti njihove skupnosti ne morejo biti stopnica v sistemu občinske skupnosti ali posrednik med občinsko in krajevno samoupravo.

Skoraj nepopisan list papirja so tudi regionalne občinske skupnosti, ki ponekod ubirajo pota v nasprotju z ustavno zasnovo komunalnega sistema. Gre predvsem za vprašanje uveljavljanja nekakšne regionalne politične oblasti, ki ni v skladu z idejo, naj bo regionalno sodelovanje le možnost za usklajevanje in izmenjavo mnenj in stališč.

Četudi marsikatero teh vprašanj na videz ni neposredno povezano s slovensko prakso, to še ne pomeni, da o njih ne bi kazalo razpravljati. Prav tako pa bo treba poglobljeno razmišljati tudi o posebnih družbenopolitičnih skupnostih, kot so na primer Ljubljana in obala, ter o sodelovanju občin, ki sega preko regionalnih in republiških meja.

JANEZ ODAR

- In zapomnite si: med bolniško se morate obvezno preznostiti.
- Na vsak način, tovariš doktor! Po cel dan hom na njivi.

nesreče pri delu v labodu

Evidenca nesreč pri
delu od 1. 1. –
31. 8. 1978

Evidenco nesreč pri delu opravljamo vsake štiri mesece, pri čemer ugotavljamo odstotek, resnost in pogostnost nezgod. Hkrati ugotavljamo tudi izpad delovnega časa zaradi bolezenskih izostankov, pri tem pa ne upoštevamo izpada zaradi nege družinskega člana ali porodniške.

Poudariti je treba, da za nesrečo pri delu štejemo vse nesreče, ki se pripetijo na delovnem mestu pri opravljanju določenega dela ali izven delovnega mesta v delovni organizaciji, ter nesreče, ki se pripetijo delavcem na službenem potovanju ter na običajni in najkrajši poti na delo in z dela.

Iz evidence in analize nesreč pri delu je razvidno, da 43 % nesreč pri delu odpade na nesreče na poti na delo in z dela, ki so posledice nesreč v zvezi s prevozi.

Preostali odstotek odpade na nesreče na delovnih mestih in v delovni organizaciji. Še vedno je veliko prebodov na šivalnih strojih in urezov na tračnih žagah ter ostalih rezilih, poleg tega pa se pojavlja več padcev, udarin in poškodb stopal pri prenašanju stojal in podobnih pripomočkov.

Gibanje nesreč pri delu v prvih osmih mesecih kaže, da je odstotek nesreč porasel z 1,16 % na 2,54 %, medtem ko je resnost nezgod manjša. V prvih štirih mesecih je vsaka nesreča zahtevala 16,2 dni odsotnosti z dela. V osmih mesecih se je odsotnost zmanjšala na 12,41 dni. Faktor pogostnosti, ki upošteva čas izpostavljenosti delavca škodljivim vplivom, se ni bistveno spremenil.

Ravno tako so nastale določene spremembe pri izgubljenem delovnem času zaradi bolezenskih izostankov. Odstotek izgubljenega delovnega časa se je v osmih mesecih zmanjšal na 6,33 %, pri čemer je treba omeniti, da se je odstotek nad 30 dni zmanjšal na 4,11 %.

Po dopustih so v TOZD Ločna spremenili organizacijo dela v proizvodnji. Zanimivo bi bilo, če bi nam strokovnjaki iz TOZD Ločna posredovali kaj več podatkov o spremembah in rezultatih, ki so jih dosegli z reorganizacijo.

Evidenca o izgubljenem delovnem času zaradi bolezenskih izostankov (brez nege družinskega člana in porodniške) za čas od 1.1. – 31.8.1978.

TOZD	do 30 dni (%)	nad 30 dni (%)	SKUPAJ (%)
LOČNA	4,56	3,0	7,56
LIBNA	4,39	2,19	6,85
DELTA	4,16	1,14	2,30
TEMENICA	4,19	3,94	8,13
TIP-TOP	4,14	2,54	6,73
COMMERCE	2,99	1,27	4,26
DSSS	2,35	1,18	3,53
OZD "LABOD"	4,11	2,22	6,33

EVIDENCA NESREČ ZA ČAS 1.1. – 31.8.1978

TOZD	Štev. zapos.	Št. opr. del. ur	Št. nezgod	Št. izgub. del. dni	Na delu	Na poti	%	R	P
LOČNA	435	467885	16	243	169	74	3,52	15,1	34,19
LIBNA	346	387445	4	69	52	17	1,12	17,2	10,32
DELTA	420	461791	10	93	42	51	2,38	9,3	21,65
TIP-TOP	293	336578	10	70	47	23	3,4	7,0	29,71
TEMENICA	147	154082	2	60		60	1,36	30	12,988
COMMERCE	127	220336	5	55	30	25	3,93	11	22,69
DSSS	84	96057	1	6		6	1,19	6	10,41
OZD "LABOD"	1852	2.124.174	48	596	340	256	2,54	12,41	22,59

1655 – žena
209 – mož
71 – mlad.oseb

Referent za varstvo pri delu:
Rifelj Milan

modna jesen

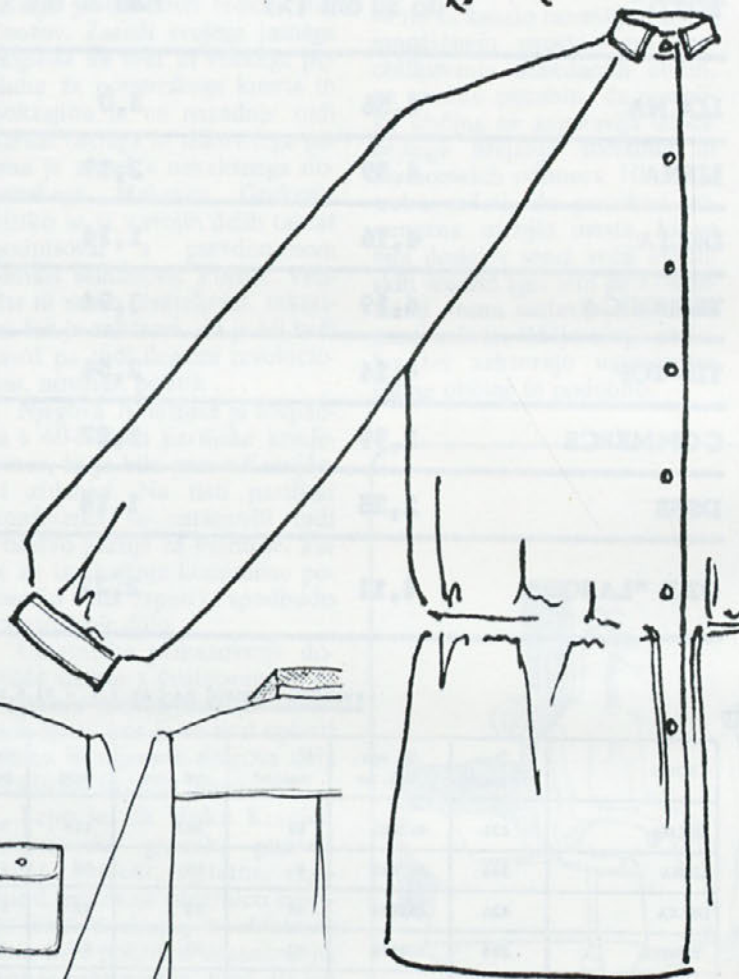
Drevje se je odelo v jesenske barve in me se bomo tudi; poleg teh sta moderni še bordo in olivno zelena, med toplimi in mehkiimi tkaninami najdemo tudi sivo. Kroji so ohlapni, frfotajoči. Bluze so nabrane, ramena imajo često povešena, ovrtniki so majhni. Namesto ozke kravate si bomo zavezale tanke žametne trakove v lepo in elegantno petljo. Krila so še vedno rožasta ali iz vzorca ribje kosti, včasih tudi pepita. Blejzerji so tudi ohlapni, fazona ozka. Če se odločimo za komplet, bo pa le-ta strogega, moškega kroja in tudi material bo tak. Tudi moške srajce postajajo ohlapne in ovrtnik se manjša. Kravate pa so zopet ozke.

Za veliko tega je poskrbel Labod, za obeske in dodatke pa se bomo ozrle naokoli. Nakiti je preprost in učinkovit. Veliko je keramike pa lesa in tudi navadne, toda dekorativne plastike ne manjka.

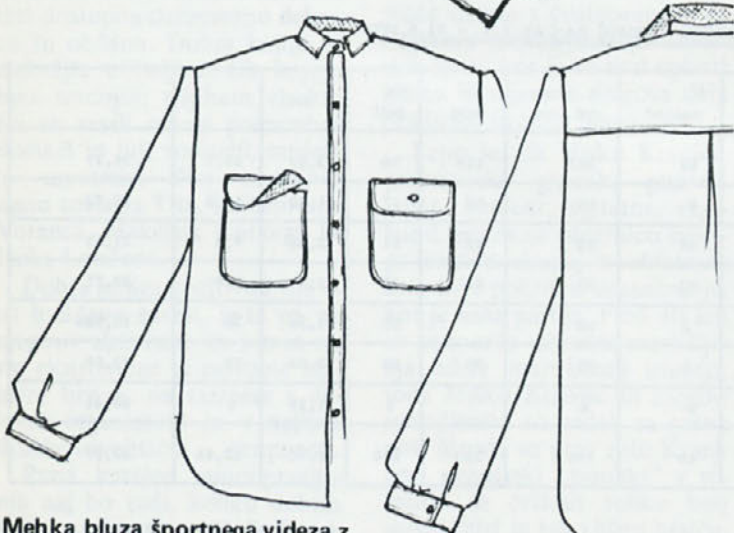
S. Š.

Za toplejše jesensko popoldne h krilu ali hlačam

Ta srajca je zelo primerna za izlete

Mehka bluza športnega videza z zanimivimi karo dodatki

Pika

pesmi iz nabiralnika

V nabiralniku TOZD LOČNA smo našli dve pesmi. Prijetno smo bili presenečeni. Objavljamo jih, čeprav se avtorica ni podpisala. Vabimo jo k sodelovanju in upamo, da se bo drugič podpisala.

*Kako srečna je mamica,
ko se ji sinek smehlja;
še srečnejši morda je očka,
ker je dobil naslednika.*

*Ta štručka mala,
drobno bitjece,
kot sonček je,
kot lučka:
očke sivo modre,
ki zrejo v svet, v življenje;
ročice drobne,
prstki šibki, vendar vitki,
nohtki, da, ti so ozki, dolgi,
ti dopadejo se vsaki dami.
Nožice kratke,
stopalca majhna,
komaj vidna,
obrazček droben, ljubeč,
od mamice dobi poljubček,
ne enega, ne dva,
kar tri, še več ...*

*Ta štručka mala
bo fant postala,
fant močan, krepak,
postal bo velik korenjak
in še junak.*

LE ZASPI

*Le zaspi dete moje,
mamica ti še pesmico zapoje.
Sanjaj, sonček moj, sanjaj o očku,
ki odšel je daleč v kraje tuje,
nikdar več ga ne bo nazaj ...*

*Saj ne veš ti tega, srček moj.
Le zaspi in mirno sanjaj
o medvedku, srnici,
saj več, da ti, zarja, si pri mamici.*

HUMOR

*Tast vpraša bodočega zeta:
„Kadite?“
Ne!
Pijete?
Ne!
Se radi zabavate z ženskami?
Ne!
Človek, saj ste popolnoma
brez napake!
O, ne, to ne. Včasih se zla-
žem.*

Komar je hodil s kresničkami.

*Neko jutro ga vsega pobitega
sreča obad.*

*Pa kaj ti je danes?
Sinoči sem mislil da je kre-
snička. Pa je bil le čik.*

*Zloba je, pravijo, nepre-
magljiva — in vendar ni niko-
li končna zmagovalka.*

SLOVENSKI PREGOVOR

prva labodova ekspedicija na triglav

(2863 m)

Sedem jih je bilo. Odločili so se, da se povzpnejo na našo najvišjo goro. Stane, Alojz, Nace, Drago, Milan, Slavko so se s tremi fički v začetku septembra odpeljali proti Alpam. Bili so opremljeni kot se spodobi za prave planince, z obveznim nahrbtnikom, ki je skrival vse potrebne dobrine.

Prva postaja je bil Kranj, kjer se je šestim planincem pridružil stari maček Ciril. Po asfaltu smo hiteli, ko pa smo zapeljali po gozdni poti, enemu od fičkov to ni dišalo. Sicer je bil pa že čas, da vzamemo pot pod noge in kar videli smo se že na planinskem „štantu“ — ob Aljaževem stolpu.

Pričelo se je svitati, ura je pet. Pospravili smo opremo in v gosjem redu začeli hoditi pod Triglav. Samozavestni in polni dobre volje smo se ustavili pred prvo težavo. Navpična stena, ki se je dvigala pred nami, je omajala našo samozavest. Kot gamsi smo se zapodili po skalah proti vrhu. Začelo se je hitro, potem pa čedalje bolj počasi. Namesto naravnost naprej se ozka pot vleče zdaj naravnost, zdaj v desno, malo k vrhu, pa spet precej v levo.

Težka pot je za njimi in vse težave so pozabljene, na vrsti pa je „krst“.

Dolga je še pot, pa se nas že lotevata utrujenost in strah. Pot je čedalje bolj težka, z vsemi štirimi se junaki pomikajo naprej, zdaj po klinih, zdaj po napeti vrvi. Končno prva postaja za odmor: čaj, kava, slivovka in pet minut počitka jih je spet ohrabilo. Zapodili smo se proti Kredarici, vendar previdno, kajti kamenje in nekaj snega je opravilo svoje. Komaj smo se privlekli v toplo kočo na Kredarici. Ura je devet; topel čaj in malica nas spet spravi v dobro voljo. Koča je nabito polna, kajti lepo sončno vreme je privabilo veliko planincev. Zmanj-

kalo je črnila za žige in Dolenjci smo žigosali z vinom.

Zdaj je na vrsti najtežji del — Triglav. V gosjem redu se je dolga vrsta pomikala navpično v steno. Brez klinov in vrvi spet ne gre. Končno uspeh — Aljažev stolp. Fotoaparati škljocajo. Na vrh smo prišli točno pet minut pred dvanajsto. Vsakdo je hotel imeti spomin — žig z vrha. Pritiskali so jih na fotografije, razglednice, na koščke papirja.

Kmalu smo se začeli spuščati po drugi strani, proti Planiki. Pot je bila veliko lažja, vendar brez konca in kraja. Vedno kdo

zaostaja, zdaj eden, zdaj drugi. Kljub vsemu se utrujena četa pomika naprej in pesem odmeva od gora.

Vsi komaj čakajo prvo okrepčevalnico. Koča Dobrič je že na vidiku. Stoji nad prepadom, vendar to „sedem veličastnih“ ne moti, ker so se že na vse privadili.

Še štiri ure do Luknje in potem še štiri do cilja. Počitki so vse bolj pogosti, pijače v nahrbtnikih zmanjkuje, poti pa ne.

Končno zadnja dolina pri Luknji. Veliko melišče, samo kamenje. Neprikladni čevlji pustijo sledove, pojavijo se žulji. Samo eden s hrapavih glasom moti tišino, ki je napolnila temno dolino. Ura je že devet, ko se privlečemo do avtomobilov. Vsi že vidimo mehke postelje.

Premočeni smo od potu, razmršeni in zbiti, vendar srečni, da smo se vrnili iz lepih, toda napornih gora.

Starejši možakar je na vrhu Triglava dejal: „Vsak Slovenec mora biti enkrat v življenju na Triglavu, drugače ni Slovenec.“

SLAVKO JERMAN

POZABLJIVOST

Tovariš doktor! Strašno sem pozabljiv. Mi lahko pomagata? — Le kaj bi vam proti temu predpisal? Proti čemu?

Pa še fotografija na vrhu očaka, v dokaz in za spomin.

suzana se uči hoditi

Nekega dne je prišla moja sestra Klara k meni in rekla: „Veš, kaj, krasno idejo imam!“

„Kakšno?“ sem vprašal, ker imam zelo rad krasne ideje.

„Dojenčka strica Tonča bova naučila hoditi.“

„Kar danes?“

„Kar danes.“

Zdelo se mi je blazno.

„Pa Suzana ni pre-majhna?“

„Sploh ne. Leze že kot hrošč. Ali je še nisi videl, kako se plazi?“

„Sem. Včeraj na igrišču sem tudi videl, kako je jedla pesek.“

„Vidiš. Ni več tako majhna.“

Takoj sva odšla k ženi strica Tonča in sva jo vprašala: „Bi prinesla Suzano-dol k nam? Rada bi se igrala z njo.“

„Odlično,“ je rekla žena strica Tonča. „K frizerju moram in ravno potrebujem nekoga, da bi popazil na Suzano.“

Vtaknila je Suzano v nekakšen cekar in jo odnesla k nam. Uboga Suzana se mi je prav smilila. Ker ni znala hoditi, so jo nosili v cekarju kot kokoš.

V najini sobi sva Suzano takoj vzela iz cekarja. Potem je Klara rekla: „Pazi, Suzana, naučila te bova hoditi. Hočeš?“

Suzana je nekaj godljala. Nisem čisto vedel, ali bi rada hodila ali ne.

„Mislim, da hoče,“ je odločno rekla Klara. Prijela je Suzano za obe roki in jo

postavila na noge. „Tako, zdaj pa poskusiva hoditi.“

„Poglej, Suzana, tako so to dela,“ sva rekla in ji razločno pokazala, kako se hodi.

Ampak Suzana ni hotela hoditi. Hotela se je plaziti. Ko je zagledala mačka Kazimira, je sedla na tla in kolikor je mogla hitro lezla k njemu in vreščala od veselja.

Ampak maček Kazimir se ni hotel igrati s Suzano in je odšel v dnevno sobo. Suzana je lezla za njim. Za njo je šla Klara, jaz pa sem se plazil za Klaro, da bi ugotovil, zakaj se Suzana raje plazi kot hodi. Rekel sem Klari, da se mi zdi plazenje veliko težje kakor hoja. Zares ne razumem Suzane. Potem je Klara rekla, da ve, zakaj. Pokazala je na Suzanine hlačke, polne plenice, in vprašala: „Ali bi ti lahko hodil takole v plenicih?“

„Ne.“

„Zato tudi ona noče. Še očka ne bi znal hoditi v plenicih. Prav gotovo bi padel.“ Odvila sva Suzano in poskušila še enkrat. Jaz sem jo držal za levo roko, Klara za desno, Suzana pa je v sredi brcala z golimi nogami. Precej se je trudila, da bi se naučila hoditi, in je postala čisto rdeča v obraz.

Potem je nenadoma v naši dnevni sobi zasmrdelo: Suzana se je namreč podelala v hlače. Oziroma ne v hlače, ampak na preprogo. Saj ni imela hlače na sebi.

„Sveta nebesa,“ je rekla Klara, „naša lepa preproga!“

Pustila sva Suzano na tleh in stekla v kuhinjo po papirnate brisače. Potem sva umila Suzano in celo uro čistila preprogo.

„Te ni sram?“ sva vprašala Suzano. „Te ni sram?“

Pa je ni bilo čisto nič sram. Še ponosno je kazala, kaj je naredila. Tega nisva mogla razumeti in sva sklenila, da nikoli več ne bova Suzane učila hoditi. Prav ji je.

vesti

MI SMO ŠLI PA NA GORENJSKO

Člani DSSS in TOZD COMMERCE smo se 30. septembra odpeljali na sindikalni izlet. Naša prva postaja je bila Ljubljana, kjer smo si ogledali TOZD TIP-TOP in Center mode. Marsikdo med nami je bil tokrat prvič v tej sodobno urejeni prodajalni.

Pot nas je nato vodila mimo Kranja do Begunj. V tem gorenskem kraju smo se srečevali s spomini na strahote NOB, hkrati pa smo se lahko navduševali nad razvojem in lepotami Gorenjske. Želodec nas je opozoril na čas kosila in ko smo se dobro podprli, smo se z žičnico podali na Vogel. Zaradi mraza in dežja pa smo kaj hitro pohiteli nazaj v dolino, vendar nas dež ni zadržal, da ne bi pogledali tudi slap Savico. Do Ivančne Gorice se nismo več ustavili. Po večerji smo ob plesu in vselju počakali pozne nočne ure.

Čeprav nam vreme ni bilo naklonjeno, smo bili zelo zadovoljni. Lepo je bilo že to, da smo bili skupaj, in veseli bi bili, če bi bilo več takih izletov. Pohvaliti moramo dobro organizacijo tega izleta.

RADMILA RASTODER

MLADI V DELTI PRED X. KONGRESOM ZSMS

Aktivnost mladih v TOZD Delta je nekoliko zamrla. Ponovno jih je predramil bližajoči X. kongres ZSMS v Novi Gorici.

Pripravili so, čeprav nekoliko pozno, razpravo o resoluciji in novem statutu mladih. V razpravi so opozorili na probleme, ki težijo mlade delavce, predvsem na stanovanjsko problematiko, vprašanje mladih družin, uveljavljanje v delovnem okolju in drugo.

Pripravljajo se na volilno konferenco osnovne organizacije ZSM, na kateri bodo pregledali in ocenili svoje dosedanje delo. Izvolili bodo novo vodstvo in sprejeli delovni program za naslednje obdobje.

Pri oceni bodo morali kritično spregovoriti o neaktivnosti, ki jo opažamo v zadnjem času.

Zato pa je treba pri sprejemanju programa za naslednje obdobje pozvati, naj se mladina bolj aktivno vključuje v družbenopolitično in kulturno življenje.

Nalog je veliko in vsi si moramo prizadevati, da jih bomo dobro opravili.

M. M.

PRAVILNIK O IZDAJANJU GLASILA „LABOD“

Strokovne službe v naši delovni organizaciji so pripravile pravilnik o urejanju izdajateljskih razmerij in o izdajanju glasila „Labod“.

Pravilnik zajema splošne in posebne določbe, zastavljena je vsebinska zasnova, določa pa tudi pravice in dolžnosti delavcev o informiranju, organizaciji izdajanja glasila in rednih informativnih prilog.

TEŽAVE SRBSKIH TEKSTILCEV

Samo v ožji Srbiji je v tekstilni industriji 8.000 delavcev preveč.

Na seji izvršnega sveta skupščine SR Srbije so poudarili, da ima tekstilna industrija v ožji Srbiji nad 8.000 delavcev in delavk preveč. Zaradi tega ter zaradi velikega odstotka bolniških dopustov ta dejavnost po ustvarjenem dohodku in osebnih dohodkih močno zaostaja za drugimi industrijskimi panogami. Izvršni svet bo priporočil poslovnim bankam, naj tekstilni industriji pomagajo tako, da bi kratkoročna posojila spremenile v dolgoročna.

MOČAN PORAST ZAPOSLENIH

V družbenem sektorju je zaposlenih več kot 720.000 delavcev, od teh je dobrih 450.000 kvalificiranih. Samo zadnja tri leta se je v družbenem sektorju zaposlilo več delavcev kot je bilo leta 1939 vseh zaposlenih.

Zanimiva je slika letošnjega naraščanja življenjskih stroškov, če si jo ogledamo po osnovnih skupinah. Stroški za hrano so se v prvih šestih mesecih letošnjega leta povečali za 12,4 odstotka, za tobak in pijačo za 7,3, za obleko in obutev za 7 odstotkov, za stanovanje, vodo in podobno za 7,3 odstotka, za nakup pohištva in za zdravje za 4,3 za kulturo in razvedrilo za 2,3, za promet in PTT storitev pa za 3,9 odstotka.

Veliko ljudi gre le po zlati srednji poti, hkrati pa se čudijo, zakaj je na njej tolikšna gneča, zakaj ne pridejo nikamor.

GUNTHER GRASS

